

ЯРОСЛАВ ХАШЕК
ЖЕРТВА НА ДЪРЖАВНАТА
ЛОТАРИЯ

Превод от чешки: Светомир Иванчев, Стефан Бошнаков, Василена
Мирчева, 1998

chitanka.info

Ако господин Косаудула имаше врагове, това, което се случи, би било напълно възможно и до известна степен оправдано. Някой беше пуснал за него слуха, че му се е паднала от държавната лотария голямата печалба: 700 000 крони. Господин Косаудула се почувства извънредно засегнат. Първо, защото не беше спечелил дори две крони и, второ, защото изобщо нямаше врагове. Много е грозно наистина да живееш в мир и сговор с всички и някой да ти погоди такъв номер.

Последиците бяха ужасяващи.

Първият сблъсък се разигра в жилището на годеницата му. Там го посрещнаха с шоколад, а бъдещият му тъст едва се държеше на краката си — донякъде от радост, а донякъде и благодарение на двете бутилки вино, които беше изпил по този славен случай.

Преди господин Косаудула да успее да се опомни, цялото семейство разви пред него представите си за новия живот.

Тъстът му, господин Подбабачек, беше вече хвърлил око на един парцел и викаше, че там щели да отглеждат сребърни зайци.

Мария, скромната Мария, започна да бърбори нещо за автомобил и за това, че щяла да контрабандира брюкселски дантели.

Госпожа Подбабачкова хвана изненадания господин Косаудула под ръка, отведе го настрана и му поиска да ѝ купи манифактурен магазин за търговия на едро.

През това време Карел, петнайсетгодишен реалист, незабелязано пъкна в ръката му бележка, на която пишеше: „Можете ли да ми купите мотоциклет? Харесал съм си един.“

Господин Косаудула изведнъж се сети как наскоро беше прочел в някакъв вестник за едно цяло швейцарско семейство, което изневиделица се побъркало без каквато и да е причина, и започна полека да отстъпва на заден ход към вратата с неестествена усмивка, като викаше:

— Каквото искате, това ще ви купя, само се успокойте!

Успя да се добере до изхода сред радостни възгласи, измъкна светкавично ключа от бравата, превъртя го два пъти от външната страна и хукна да вика Бърза помощ, където му казаха, че навярно става дума за рагапоіа ргесох или за грандомания, и потеглиха за там с цяло отделение пожарникари, както и с усмирители ризи.

Наложиха им се един по един да измъкнат всички членове на семейството през прозореца след яростна съпротива и да ги свалят

долу по стълба, като през това време те крещяха: „Спечелил е 700 000 крони. Искам да отглеждам сребърни зайци!“, „Искам манифактурен магазин за търговия на едро!“, „Харесах си едно моторче!“, „Ще внасям контрабанда брюкселски дантели!“

Ето как след тази случка за господин Косаудула започна да се разправя, че след като спечелил 700 000 крони, вкарал цялото семейство на годеницата си в лудницата, за да не се жени за нея, след като е станал богаташ.

Той научи за това от портиера, когато след полунощ се върна у дома. Даде му както обикновено двацет халера за това, че му е отключил вратата, и го чу да промърморва отчетливо:

— Мръсник!

Защити се, като го помоли да погледне по-добре и да се увери, че му е дал както винаги двацет халера, а не само десет.

Портиерът обаче му отвърна кратко, но решително:

— След като сте спечелили 700 000 крони, бихте могли да ми давате и по една корона на отваряне, само че сте много алчен, за да го направите. Знаем ви що за птица сте! Бива ли такава нещо, да залъгвате едно момиче цели пет години и после, след като спечелите 700 000 крони, да го затворите в лудница заедно с родителите му, та да се ожените за някоя графиня!

Господин Косаудула падна на колене пред него и го помоли да му повтори още веднъж думите си.

Портиерът ужасен избяга и после разказа на всички съседи как господин Косаудула се е побъркал от многото пари. На следния ден той напусна жилището си и отиде да живее в другия край на града. Превозвачът го наричаше „господин барон“ и му поиска за пренасянето на леглото, масата, шкафа, кушетката, двата стола и огледалото цели 600 крони.

Господин Косаудула успя да се спазари и да свали цената на четирийсет крони, а превозвачът на тръгване заяви долу на вглищаря, че тия четирийсет крони от стиснатия милионер ще ги дари на читалището, след което веднага ги проигра на карти в съседната кръчма.

На следващия ден Косаудула получи шейсет писма, с които разни дружества му съобщаваха, че го обявяват за член съосновател, и

същевременно прилагаха квитанция за платена вноска от двеста крони.

Същия ден той изгони от жилището си петнайсет вдовици и сирачета, които искаха да им плати наема, и избута по стълбите един нахален инвалид, който искаше пари за нова латерна и размахваше застрашително насреща му дървения си крак.

Тълпата, освирепяла от това безсърдечие, изпочупи прозорците на стаята му и на другия ден в един вестник се появи дописка със заглавие „Безчувственият милионер“.

Принуди се да скита по улиците. Още на излизане се сблъска с някакъв мъж, който идваше да го увещава да вложи седемстотинте хиляди крони в новото акционерно дружество за производство на патентовани здравословни клечки за зъби.

Амбициозният търговец се оказа и опасен боксьор, който, след като получи отказ, насини дясното око на господин Косаудула.

Той хукна отчаян навън и потърси убежище в парка Стромовка, без да забележи, че го преследва мършав млад дангалак с отчаяно изражение и чанта под мишница.

Младежът се приближи до него и с мил приятен глас му каза, че наистина се радва да се срещне с видния меценат господин Косаудула.

— Ще ви отнема само една-две минутки — заяви той и измъкна от чантата си някакви листове. — От доста време съм се посветил на обновяването на чешката изящна словесност. Зная, че само вие ще ме разберете, и затова си позволявам да ви изрецитирам тези стихове — той придърпа господин Косаудула да седне на една пейка и зачете:

*Над планински урви и рътлини
на доброто и на красотата
незаконните чеда кръжат.
През алеите свежи на ясни тревоги
сатанински насмешки звучат.
Иде час на престранни възторзи
— на екстремите винаги верен,
кръвта си драговолно ще пролея
аз, пеликанът черен.*

— А сега — рече той, поднасяйки под носа на господин Косаудула тампон с амоняк, — мога да ви прочета още един откъс:

*Наточили сме, либе, брадвата,
завърнеш ли се ти от сватбата...*

— Това е в духа на народната песен — продължи момъкът, докато свестяваше отново господин Косаудула, — особено ви препоръчвам следния куплет:

*Имаше круша в полето широко,
днес вече нея я няма,
там ябълка китна виши се,
и нея скоро няма да я има,
череша може би ще посадят...*

— Това има дълбок смисъл — обясняваше поетът на господин Косаудула, докато му правеше изкуствено дишане, — показва как всичко непрестанно се мени!

— Къде съм? — запита мъченикът.

— В добри ръце сте — рече момъкът меко. — Идвам да ви помоля, знаменити господине, да издадете на свои разноски моята стихосбирка, подбрани строфи от която си позволих току-що да ви прочета.

Господин Косаудула го просна на земята с юмручен удар в мутрата и си плю на петите. Не се знае къде скита тази нощ, но на сутринта си беше вкъщи и гледаше навън през прозореца как долу на тротоара се струпваше голямо множество, докато друга тълпа се опитваше да нахълта през вратата на стаята му, а гласовете им се сливаха в организиран хаос:

— Милост, господине, съжалете се над нас, нищо друго си нямаме освен три голи стени!

Долу под прозорците полицейски патрул разгонваше новодошлите молители. Вратата към стаята му започна застрашително

да пука. А зад уличната навалица се мярна фигурата на вчерашния поет.

Господин Косаудула се метна на прозореца и скочи от втория етаж долу. Падна върху полицейския патрул тъкмо когато арестуваха някакъв подозрителен индивид в момента, когато се провикваше, че му трябвали само петдесет крони, за да започне нов живот.

Вдигнаха господин Косаудула от земята. Стражарите се спогледаха многозначително, след което старшият го хвана за рамото и рече:

— В името на закона ви арестувам за това, че ни пречите да изпълняваме служебните си задължения.

След един час зад гърба му се хлопна вратата на съдилището. В килията господин Косаудула прекара времето до единайсет и половина, изпаднал в пълна апатия. Едва ли не се радваше, че са го оставили на мира. Към дванайсет обаче при него дойде надзирателят и го попита:

— Предполагам, че ще желаете сам да си осигурявате прехраната, след като сте спечелили 700 000 крони?

В този момент господин Косаудула избухна в странен смях, започна да лази на четири крака из килията и ухапа надзирателя по глезена.

Така че той отново се срещна в психиатричната клиника с бившия си бъдещ тъст господин Подбабачек, който не успя да го познае.

Господин Подбабачек си мисли, че е в зайчарника, а когато около него пропълзява на четири крака господин Косаудула, той го гали по гърба и му тика в устата хартийка, навита на руло, вместо морков, въобразявайки си, че това е един от сребърните му зайци.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.